

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

foto rekrutace
dne 30. 12. 2003
Okresní soud v Táboře
dne 12. 1. 2003

Okresní soud v Táboře rozhodl předsedou senátu JUDr. Ivanou Jakšičovou jako samosoudkyní v právní věci žalobce [redacted] proti žalovanému [redacted] o návrhu na určení neplatnosti smluv a neexistenci zástavního práva

t a k t o :

I. Návrh, aby bylo určeno, že smlouva o půjčce uzavřená mezi žalobcem jako dlužníkem a žalovaným jako věřitelem dne 4.10.1999, týkající se poskytnutí půjčky ve výši 300.000,- Kč, je neplatná, **s e z a m í t á .**

II. Návrh, aby bylo určeno, že smlouva o půjčce uzavřená mezi žalobcem jako dlužníkem a žalovaným jako věřitelem dne 31.1.2000, týkající se poskytnutí půjčky ve výši 600.000,- Kč je neplatná, **s e z a m í t á .**

III. Návrh, aby bylo určeno, že žalovaný nemá zástavní právo k nemovitostem žalobce a to pozemku čp. [redacted] zastavěná plocha a nádvoří a objektu bydlení čp. [redacted] na parcele č. [redacted] v obci a katastrálním území [redacted] podle smlouvy o zřízení zástavního práva ze dne 4.10.1999, podle které byl vklad vlastnického práva vložen do katastru nemovitostí rozhodnutí Katastrálního úřadu v Táboře čj. V23879/1999, **s e z a m í t á .**

IV. Žalobce je povinen nahradit žalovanému na nákladech řízení částku 28.611,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet žalovaného [redacted]

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se návrhem domáhal určení neplatnosti dvou smluv o půjčce a určení neexistence zástavního práva. V pořadí se jedná o druhé rozhodnutí soudu I. stupně, když v prvním rozhodnutí byl návrh na určení neplatnosti zmíněných smluv zamítnut, stejně byl zamítnut návrh na určení neexistence zástavního práva. K odvolání žalobce potom Krajský soud v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře rozhodnutí soudu I. stupně zrušil. Uložil mu přitom znovu přezkoumat tři okruhy otázek. Prvním z nich bylo, jaká byla vůle účastníků při uzavírání druhé smlouvy o půjčce, tj. kolik peněz mělo být předáno, kolik předáno skutečně bylo a zda to odpovídá dohodě stran. Dále potom měl okresní soud zkoumat, zda dohodnutá výše úroků není tak vysoká, aby odporovala dobrým mravům. Konečně potom měl zvážit, zda v případě privativní novace závazku může obstát zajištění zástavním právem.

V dalším řízení před soudem prvního stupně bylo doplněno dokazování tak, aby pokyny odvolacího soudu byly splněny. Vzhledem k nedostatku dalších důkazních návrhů bylo dokazování doplněno o zprávy peněžních ústavů a výpovědi účastníků.

Pokud jde o otázku druhé smlouvy, uvádí žalobce, že dostal ve skutečnosti částku 240.000,- Kč, protože částka 60.000,- Kč byla započtena na úroky za měsíce říjen – prosinec 1999 a leden 2000. Jeho výpověď z 21.1.2003 a z 22.7.2003 se liší, neboť v prvním případě uvádí žalobce, že dostal při podpisu smlouvy částku 200.000,- Kč, následně s odstupem několika dnů mu bylo doplaceno 40.000,- Kč. Ve druhém případě opakovaně tvrdí, že podpisu smlouvy dostal celkem 240.000,- Kč. Teprve po predestření výpovědi připouští, že to bylo tak, jak popisoval poprvé. Pokud by soud považoval tento rozpor za nepodstatný a pochopitelný s ohledem na časový odstup, je stále na žalobci, aby prokázal, že zbývajících 60.000,- Kč předáno nebylo. Ve smlouvě se totiž hovoří o částce 300.000,- Kč, která se při podpisu smlouvy předává, stejně tak vypovídá žalovaný ve své první i druhé výpovědi. Žalobce ke svému tvrzení nabídl jako důkaz listinu o přehledu splácení dluhu a úroku, je patrné, že výsledná částka koresponduje s prohlášením z 30.8.2001, kde oba účastníci staví najisto výši dluhu včetně úroků k tomuto datu. Žalovaný se k obsahu smlouvy vyjadřuje neurčitě, výpočty žalobce nezpochybňuje. Nicméně tyto důkazy však nelze dle názoru soudu I. stupně vyložit tak, že neexistovala shoda vůle s projevem při uzavírání půjčky druhé, což by mohlo mít za následek až neplatnost smlouvy. Jednoduše řečeno, tvrdí žalobce, že vůle účastníků byla uzavřít smlouvu o půjčce na částku 300.000,- Kč, vedle této smlouvy stála druhá, ústní dohoda na jejímž základě byla část poskytovaných prostředků rovnou použita na úhradu úroků za čtyři měsíce. Žalovaný naproti tomu setrvává na tvrzení, že vůle stran byla uzavřít smlouvu o půjčce 300.000,- Kč, taková smlouva také uzavřena byla a tato částka byla rovněž předána. Ze shora uvedeného lze učinit jen takový závěr, že vůle stran korespondovala s jejich projevem a z tohoto pohledu je smlouva perfektní. Otázka další dohody o částečné úhradě úroků nemůže mít na tyto závěry žádný vliv.

Pokud jde o výši sjednaných úroků, učinil soud podrobné šetření u peněžních ústavu nejen k otázce prosté výše úroků. Zabýval se rovněž otázkou, zda a do jaké míry

bylo pro žalobce dostupné zmíněný úrok zajistit. Úroková míra ve sledovaném období představovala – zjednodušeně řečeno – 9 – 15,5% z dlužné částky za rok. Česká spořitelna, a.s. uvedla, že úrok poskytovala pouze účelově (proplácením faktur), v roce 1999 neposkytla žádný úvěr v oblasti pohostinství, zajištění úvěru v hodnotě řádově 300.000,- - 6000.000,- Kč bylo nezbytné zřízením zástavního práva. Prakticky stejné podmínky sdělila i Československá obchodní banka, když umožňuje čerpání úvěru bez určení účelu, nicméně s vyšší úrokovou mírou. Čerpání prostředků se potom zásadně váže na vklad zástavního práva do katastru nemovitostí. Ze zpráv rovněž plyne, že poskytnutí úvěru předchází zkoumání schopností klienta poskytnutou částku splatit. Ze všech shora uvedených zjištění plyne závěr, že žalobce neměl dobré vyhlídky na získání úvěru u peněžního ústavu, pokud by mu byl úvěr poskytnut, stalo by se tak spíše účelově a s dalším časovým odstupem. Rozhodně by tak nezískal prostředky na úhradu svých dřívějších dluhů u jiných fyzických osob. Vzhledem k tomu, že žádal o tzv. volné prostředky, poskytoval by se úrok spíše na horní hranici. Je pravda, že půjčka získaná u žalovaného je úročena 5% měsíčně, tedy 60% za rok. Dohodnutá úroková míra proto představuje čtyřnásobek úroků u peněžního ústavu. K otázce přiměřenosti výše úroků lze na tomto místě odkázat na argumenty obsažené v prvním rozhodnutí. Žalobce se především svobodně pro půjčku rozhodl. Tvzení, že potřeboval vrátit peníze jiným osobám, kde navíc nebyly půjčky ani úročeny, neobstojí. Žalobce zde pouze riskoval žalobu o zaplacení dluhu, kde by mu byl uložen úrok z prodlení a úhrada nákladů řízení. Nutnost investovat do podnikání je diskutabilní a to tím spíše, že ani investované prostředky pro zlepšení podnikatelských výsledků u žalobce nevedly. Žalobce jasně chápal, jak vysoký úrok je a kolik bude jeho povinností žalovanému zaplatit. Tvzení, že žalobce má nyní platit úroky z úroků není pravdivé a taková ujednání smlouva ani neobsahuje. Přesto je třeba připustit, že úroková míra 5% měsíčně, tedy 60% ročně není běžná a je neobvykle vysoká. Tak však otázka, kterou řešil soud, nestojí. Bylo třeba zhodnotit, zda dohoda o výši úroků představuje takové ujednání, které odporuje dobrým mravům a činí právní úkon proto neplatným. Rozpor právního úkonu s dobrými mravy je třeba posuzovat individuálně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem jednání účastníků v příslušné době a k obecně uznávanému mínění o tom, jaký obsah jejich ujednání je z uvedených hledisek přijatelný. Na druhé straně je totiž třeba respektovat zásadu smluvní volnosti, která má zásadně přednost. Dle názoru soudu čtyřnásobný úrok z půjčky oproti peněžním ústavům ještě nedosahuje takové intenzity, aby bylo možno učinit závěr, že právní úkon neplatným. Žalobce dostal peněžní prostředky rychle, aniž by si žalovaný osoboval jakékoli právo rozhodovat o účelu využití prostředků, získal je opakovaně (ačkoliv už v prvním případě sám tvrdí neschopnost splácet úroky), jeho úroky ho ani v okamžiku druhé půjčky nevedly k zajištění peněz jiným způsobem či k ukončení podnikání. Závazek k úhradě úroku ve výši 5% měsíčně tedy byl součástí jeho hospodářského rizika. Žalovaný investoval rovněž své prostředky do velmi riskantního podnikání, což má vyšší úroková míra zřejmě vyvážit.

Konečně posledním problémem je právní posouzení vzniku nového závazku. Je pravda, že obsah dohody účastníků ukazuje spíše na závěr, že šlo o novaci privativní podle § 570 odst. 1 OZ. Podle ní se může dohodnout věřitel s dlužníkem, že dosavadní závazek se nahrazuje závazkem novým, původní závazek zaniká, dlužník je povinen plnit závazek nový. Dosavadní závazek se potom pokládá za nahrazený pouze v rozsahu, který

nepochybně vyplývá z dohody o novém závazku. Ručení a zástavní právo zajišťující závazek zaniklý zajišťují i závazek, který nahrazuje závazek původní podle § 572 odst. 1 o.s.ř. Jestliže ručitel nebo osoby, vůči nimž mohou být uvedena práva uplatněná, neprojeví souhlas s tím, aby byl zajištěn nový závazek, trvá zajištění pouze v rozsahu původního závazku a všechny námitky proti dosavadnímu závazku zůstávají zachovány. Ze shora uvedeného plyne, že při privativní novaci zásadně zaniká zajištění závazku s výjimkou ručení a právě zástavního práva. Dohoda podle § 570 OZ tedy působí skutečně zánik závazku mezi dlužníkem a věřitel a vznik závazku nového. Nemá však za následek zánik vedlejších závazků, ručení a zástavního práva. Není tedy důvod, aby byla určena neplatnost zástavního práva pokud nebyly určeny neplatnými předchozí smlouvy o půjčkách.

Ze všech shora uvedených důvodů má Okresní soud za to, že během řízení nebyly prokázány žádné skutečnosti, které by mohly za následek určení neplatnosti smluv tak, jak požaduje žalobce. Proto byly návrhy zamítnuty.

O nákladech řízení soud rozhodoval za použití ustanovení § 242 odst. 1 o.s.ř. podle kterého má účastník, který byl v řízení úspěšný právo na náhradu nákladů řízení proti tomu, kdo ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému proto soud přiznal náklady představující náhradu za právní zastoupení. S ohledem na § 8 písm. a) vyhlášky č. 484/2000 Sb. má ve věci určení neplatnosti smlouvy úspěšný účastník právo na náhradu nákladů ve výši 4.500,- Kč. V daném případě se jedná celkem o tři určovací žaloby, tedy odměna zástupce žalovaného v jednom stupni představuje částku 13.500,- Kč. Zmíněná odměna potom platí pro řízení v jednom stupni (§ 2 odst. 1 citované vyhlášky). Vzhledem k tomu, že v řízení odvolacím a následném řízení před soudem I. stupně učinil potom zástupce žalovaného toliko jeden úkon, byla pro tato dvě řízení jeho odměna vždy snížena na jednu polovinu, tedy představovala rovněž celkem 13.500,- Kč. Vedle toho potom bylo přiznáno právo na úhradu pěti režijních paušálů ve výši 75,- Kč podle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/96 Sb. a konečně právo na úhradu cestovních výloh. Ty představují celkem 2x cestovné osobním automobilem z Jindřichova Hradce k procesnímu soudu a zpět ve výši 518,- Kč. Konečně potom účtoval zástupce žalovaného v jednom případě odměnu za promeškaný čas dvou hodin po 50,- Kč za třicet minut, celkem 200,- Kč. Celkem potom bylo přiznáno zástupce žalovaného právo na náhradu nákladů řízení ve výši 28.611,- Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů od doručení písemného vyhotovení ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích prostřednictvím soudu podepsaného.

Toto rozhodnutí lze k návrhu soudně vykonat.

V Táboře dne 25.června 2003

JUDr. Ivana Jakšičová.
předseda senátu

